

IS-SAJJIEDA B'ĦALA GWARDJANI TAL-OĊEAN

L-AHJAR PRATTIĊI
GHALL-IMMANIĠĠJAR
TAL-ISKART

© WWF Adria

NETTAG⁺

Titlu: Is-Sajjeda bhala Gwardjani tal-Oċean — L-Aħjar Prattiċi għall-Immaniġġjar tal-iskart

Awturi: NETTAG+ Consortium

Data: Marzu 2026

Editur: Centro Interdisciplinar de Investigação Marinha e Ambiental - CIIMAR

ISBN: 978-989-35923-8-0

Diżinn Editorjali u Produzzjoni:

sodasystem.net

Tiratura: 450 Kopji

Distribuzzjoni: B'xejn

Disponibbli online:

<https://nettagplus.eu/resources/>

Lingwi: Kroat, Inġliż, Taljan, Malti, Portugiż, Spanjol

Follow us:

nettagplus.eu

@NetTagProject

L-iskart fil-baħar huwa wieħed mill-aktar forom persistenti u vizibbli ta' tniġġiż fil-baħar, b'konsegwenzi ambjentali, soċjali u ekonomiċi li jaffettwaw il-komunitajiet kostali u lil dawk li jiddependu fuq l-oċean għall-għajxien tagħhom. Għalkemm il-maġġoranza ta' dan it-tniġġiż ġej minn fuq l-art, hemm ammonti żgħar li huma marbutin ma' attivitajiet fil-baħar. Biex nittrattaw it-tniġġiż fil-baħar, kulħadd irid jagħti sehem u naħdmu flimkien f'diversi oqsma.

Is-sajjieda jaħdmu fuq quddiem nett fl-ambjent tal-baħar. Huma fost dawk li l-aktar jistgħu jiltaqgħu ma' skart fil-baħar waqt ix-xogħol ta' kuljum tagħhom, bħal meta l-iskart jinqabad fit-tagħmir tas-sajd. Imma l-għarfien tas-sajjieda dwar il-baħar u l-esperjenza prattika tagħhom għandhom irwol importanti ħafna fit-tnaqqis tal-iskart fil-baħar u fil-limitazzjoni tal-ħsara li jista' jikkawża.

Ibbażat fuq l-idea li s-sajjieda huma gwardjani ewlenin tal-baħar, u li huma parti mis-soluzzjoni biex jitnaqqas l-iskart fil-baħar, dan il-manwal sar biex jgħin视角om fiġ-xogħol tagħhom ta' kuljum. Dan il-manwal, maħsub biex jintuża fuq il-bastimenti tas-sajd, jipprovdli lis-sajjieda informazzjoni bażika u gwida prattika dwar il-ġestjoni tal-iskart abbord, it-tneħħija tal-iskart tal-baħar li jingabar b'mod passiv fiġ-xbieki, u l-immaniġġjar responsabbli tal-iskart fil-portijiet.

INDIĊI

Skart Marittimu	6
Skart maħluq abbord	8
Tagħmir tas-Sajd Abbandunat	10
Skart maqbud fix-xbieki tas-sajd	12
Kif timmaniġġja l-iskart b'mod korrett	14
Abbord	16
Fil-port	18
Bycatch	26
Is-sajjeda bħala l-gwardjani tal-oċean	28
Azzjonijiet Prattici għall-Gwardjan tal-Oċean	30
NETTAG+ Project	34
Rikonoxximenti	38

L-iskart fil-baħar jirreferi għal kwalunkwe materjal solidu li huwa persistenti u li jkun magħmul jew ipproċessat mill-bniedem, li jintrema, jintefa' jew jitħalla abbandunat fl-ambjent. Dan l-iskart jista' joriġina kemm minn sorsi fuq l-art kif ukoll mill-baħar, inklużi żoni urbani, it-turiżmu, il-vapuri, is-sajd, l-akkwakultura, l-agrikoltura u attivitajiet oħra. L-iskart jista' jidhol fl-ambjent direttament jew jasal sal-baħar permezz tax-xmajjar, ir-riħ jew maltempati.

Ħafna mill-iskart fil-baħar huwa magħmul mill-plastik. Għalkemm il-plastik huwa utli minħabba li huwa ħafif, b'saħħtu u irħis, huwa wkoll materjal li jdum ħafna ma jiddegrada. Ladarba jidhol fil-baħar, jista' jibqa' hemm għal għexieren ta' snin jew saħsansitra sekli, jinkiser f'biċċiet iżgħar iżda qatt ma jisparixxi għal kollox.

L-iskart fil-baħar jikkawża ħsara serja ambjentali u ekonomika. L-annimali jistgħu jinqabdu fl-iskart jew jaħsbuh ikel. Abitati bħall-postijiet fejn hemm alka, is-sikek u qiegħ il-baħar jistgħu jiġu mgħottija jew imħassra. L-iskart jista' jgħorr ukoll speċi invażivi u organiżmi ta' ħsara lejn żoni godda. Fl-istess ħin, l-iskart fil-baħar joħloq spejjeż għal dawk li jaħdmu fil-baħar, inkluż ħsarat lit-tagħmir, lill-bastimenti u lill-qabdiet.

SKART MARITTIMU

Ix-xogħol ta' kuljum tas-sajjeda ħafna drabi jlaqqagħhom mal-problema tal-iskart fil-baħar. Għalihom din mhijiex problema astratta, iżda realtà li jiffaċċjaw kuljum. L-iskart jista':

Fir-rigward tas-sajd, l-iskart jidher f'żewġ modi ewlenin:

- Skart li jinholoq abbord waqt l-operazzjonijiet ta' kuljum
- Skart li diġà jinsab fil-baħar u jinqabad fi-xbieki jew fit-tagħmir tas-sajd

Dawn iż-żewġ sitwazzjonijiet huma differenti ħafna. L-ewwel waħda hija taħt il-kontroll dirett tal-ekwipaġġ, filwaqt li t-tieni waħda hija realtà li s-sajjeda jridu jiffaċċjaw għax jaħdmu f'ambjent li diġà hu mniġġes.

© WWF, Adria

SKART MAĦLUQ ABBORD

SKART MARITTIMU

L-iskart li jinħoloq abbord waqt l-attivitajiet ta' kuljum tas-sajd huwa diffiċli biex jiġi evitat. Dan jinkludi skart domestiku (bħal skart mill-ikel, ippakkjar, fliexken u filtri tas-sigaretti) u skart operattiv (bħal ingwanti, ħbula, biċċiet tax-xbieki, żjut u materjal imħassar).

Il-kwistjoni ewlenija mhijiex jekk jinħoloqx skart jew le, iżda kif jiġi mmaniġġjat. Kull oġġett li jispicċa fil-baħar isir skart marittimu u jista' jibqa' hemm għal ħafna snin. Anke oġġetti żgħar, bħall-filtri tas-sigaretti jew biċċiet tal-plastik, jistgħu jagħmlu ħsara lill-ħajja tal-baħar u lill-abitat.

L-iskart li jinħoloq abbord huwa t-tip ta' skart li s-sajjieda għandhom l-ikbar kontroll fuqu. Mill-mument li jinħoloq, jista' jinżamm b'mod sigur u jintrema kif suppost meta l-bastiment jerga' lura fil-port. Prattici tajbin abbord jipprevjenu t-tniġġiż qabel iseħħ, u juru professjonalità u rispett lejn iż-żoni tas-sajd li minnhom tiddependi l-attività tas-sajd (ara s-sezzjoni li ġejja għal pariri prattiċi).

Parti minn dan l-iskart ġej direttament mill-operazzjonijiet tas-sajd. Dan jinkludi ħbula, biċċiet tax-xbieki, żjut, u tagħmir qadim jew imħassar. Forma partikolarment serja ta' skart relatat mas-sajd hija t-tagħmir tas-sajd abbandunat, mitluf jew inkella abbandunat (ALDFG), magħruf ukoll bħala "ghost gear".

TAGĦMIR TAS-SAJD ABBANDUNAT

SKART MARITTIMU

Tagħmir tas-sajd abbandunat jinkludi xbieki, ħbula, nases, sinjali u xlif tas-sajd li jintilfu fil-baħar. Peress li dan it-tagħmir huwa ddisinjat biex jaqbad il-ħut u l-ħlejjaq tal-baħar, jista' jkompli jagħmel dan anke wara li jintilef. Dan it-tagħmir abbandunat jaqbad il-ħut u annimali oħra, jagħmel ħsara lill-abitat, u joħloq perikli għall-bastimenti u għall-ekwipaġġi.

Is-sajjeda ma jixtiqix jtilfu t-tagħmir tagħhom, għax dan huwa investiment kbir u essenzjali għax-xogħol tagħhom. Madankollu, it-tagħmir jista' jintilef għal diversi raġunijiet, fosthom minħabba l-maltemp u l-kurrenti qawwija, qiegħ tal-baħar imħarbat, kunflitti ma' tagħmir ieħor, qtugħ aċċidentali minn bastimenti li jgħaddu, jew sitwazzjonijiet ta' emerġenza fejn it-tagħmir irid jithalla fil-baħar biex jiġi protett l-ekwipaġġ.

Ladarba t-tagħmir tas-sajd jintilef, l-irkupru tiegħu jista' jkun diffiċli ħafna, speċjalment jekk jegħreq f'żoni fejn hemm ħafna fond, jew jinqabad mal-qiegħ tal-baħar u jsir tagħmir abbandunat. Għalhekk, il-prevenzjoni tat-telf u l-irkupru tat-tagħmir kemm jista' jkun malajr, meta jkun possibbli, huwa important ħafna.

© Claudia Amico

It-tagħmir tas-sajd ma jaqbadx biss il-ħut u l-ħlejjaq tal-baħar. Kultant iġib miegħu wkoll dak li diġà hemm fil-baħar, bħall-plastik, ħbula, xbieki qodma, fliexken, kaxxi, ħwejjeg, tajers, metall u ħafna oġġetti oħra kif deskritt fit-Tabella. Dawn oġġetti jistgħu jagħmlu ħsara lill-qabdiet, lix-xbieki, lill-magni u jnaqqsu l-operazzjonijiet, u fl-aħħar mill-aħħar iżidu l-ispejjeż tas-sajd.

Meta dan l-iskart jitla' mat-tagħmir tas-sajd, is-sajjieda jiffaċċjaw għażla. Jekk jerġgħu jittfġuh fil-baħar, jibqa' hemm u jkompli jikkawża problema, u jekk iġibuh lura fil-port ikunu qed inaqqsu t-tniġġiż mill-baħar. Meta s-sajjieda jiddisponu minn dan l-iskart u jarmuh kif suppost, ikunu qed iġhinu b'mod attiv biex inadddu l-baħar, anke jekk ma kinux huma li ħolqu l-problema.

Ħafna sajjieda diġà jagħmlu dan, ħafna drabi mingħajr ma jingħataw rikonoxximent. Dan huwa eżempju ċar ta' kif il-komunitajiet tas-sajd mhux biss jiġu affettwati mill-iskart marittimu, iżda jistgħu jkunu wkoll parti importanti mis-soluzzjoni.

SKART MAQBUD FIX-XBIEKI TAS-SAJD

SKART MARITTIMU

Eżempji ta' oġġetti ta' skart maqbudin mit-tagħmir tas-sajd, kif irrappurtat mis-sajjieda waqt il-workshops NETTAG+ fil-Mediterran u l-Atlantiku tat-Tramuntana tal-Lvant.

Frammenti ta' xbieki

Hbula

Kaxxi tal-istirofoam

Nases tas-sajd

Nases imkissrin

Ingwanti tal-plastik

Bicċiet ta' drapp

Kaxxi tal-plastik

Boots tal-lastku

Xbieki u tagħmir tas-sajd rikreattiv

Fliexken tal-plastik

Żraben

Bżiežaġ

Tagħmir elettroniku

Fdalijiet ta' bicċiet tal-plastik

Boroż tal-merkanzija

Pakketti tal-ikel tal-plastik

Tires

Aluminium foil

Laned tal-metall

Toilet paper

Fliexken tal-ħġieġ

Alka

Karkassi ta' annimali

© WWF Italia

KIF TIMMANIĠĠJA L-ISKART B'MOD KORRETT

Għalkemm tipi differenti ta' skart jeħtieġu trattamenti differenti, il-prinċipju jibqa' dejjem l-istess: evita li l-iskart imur fil-baħar u kun żgur li kull skart li jkollok abbord jew miġbur mit-tagħmir jintefa' b'mod korrett fil-port. Kull skart li jinħoloq waqt l-operazzjonijiet tas-sajd jew mill-ħajja ta' kuljum abbord għandu jinħażen b'mod sigur sakemm ikun jista' jitniżżel mal-art. Kull skart tal-baħar maqbud fit-tagħmir tas-sajd għandu wkoll jinżamm abbord u jinġieb lura fil-port, mingħajr ma tiġi kompromessa s-sigurtà tad-dgħajsa. Dan jista' jaħdem tajjeb biss jekk il-portijiet ikollhom postijiet tajbin fejn jinġabar u jissepara l-iskart.

Hafna sajjieda diġà qed jagħmlu sehemhom billi jimmaniġġjaw l-iskart tagħhom b'mod responsabbli u jġibu l-iskart li jsibu fil-baħar fuq l-art. Dawn l-azzjonijiet ta' kuljum jagħmlu differenza vera.

© ARVI

Immaniġġjar tajjeb tal-iskart abbord jeħtieġ organizzazzjoni, prattiċità u rutina.

Qatt tarmi skart fil-baħar! Dan jinkludi wkoll il-filtri tas-sigaretti u l-iskart tal-ikel. Kull ma jintefa' fil-baħar ma 'jisparixxi'; ħafna drabi jispiċċa fix-xbieki, fuq il-bajjiet, jew saħansitra fil-skrun tad-dgħajjes. Anki l-iskart organiku għandu jinżamm abbord u jintrema kif xieraq fil-port.

Żomm l-iskart kollu abbord b'mod sigur. Żommu f'kontenituri magħluqa u stabbli biex ma jkunx jista' jittajjar, jinħasel jew jispiċċa fil-baħar. Uża kontenituri separati għall-iskart mhux issortjat, għall-materjal li jista' jiġi riċiklat, u għall-iskart operazzjonali jew perikoluż. Jekk possibbli, aqsam ukoll l-oġġetti riċiklabbli skont it-tip (plastik, metall, ħġieġ, karta). Dan jagħmel it-tqassim fil-port aktar malajr u aktar faċli.

Thallix l-iskart jakkumula. Organizza żoni tax-xogħol b'mod partikolari wara tiswijiet tax-xbieki jew xogħol ta' manutenzjoni. Li żzomm id-dgħajsa f'ordni matul il-vjaġġ jgħin biex ma jintilfux oġġetti abbord u tiffranka l-ħin.

Ippjana minn qabel għat-tqassim tal-iskart fil-port. Kun af minn qabel fejn jinsabu l-faċilitajiet tal-port għall-iskart u liema tipi ta' skart jaċċettaw. Malli tasal fil-port, hu l-iskart fuq l-art u poġġih fil-kontenituri jew faċilitajiet xierqa.

© WWF Adria

FIL-PORT

KIF TIMMANIĠĠJA L-ISKART B'MOD KORRETT

Uża l-faċilitajiet tal-port għall-iskart kull meta jkun disponibbli. Jekk ma tkunx ċert fejn għandek tarmi oġġett partikolari, staqsi lill-ħaddiema tal-port jew lil sajjieda oħra. Qatt tħalli skart fuq il-moll jew qrib l-ilma.

Hawn taħt issib pariri prattiċi dwar kif tarmi b'mod korrett tipi differenti ta' skart, kemm dak li għamilt abbord kif ukoll dak li nstab fit-tagħmir tas-sajd tiegħek. Dawn huma linji gwida ġenerali u jistgħu jinbidlu minn pajjiż għal ieħor jew minn port għal ieħor. Dejjem segwi r-regolamenti u l-proċeduri tal-manigġjar tal-iskart tal-port fejn tkun qed topera.

SIGARETTI

Kif tiddisponi minnhom:

SUGĠERIMENTI:

- Tarmix il-fdalijiet tas-sigaretti fil-baħar.
- Żomm il-fdalijiet tas-sigaretti kollha u dejjem ġibhom fuq l-art.
- Pereżempju, uża fliexken tal-plastik ta' 5 litri mimlijin parzjalment bl-ilma u poġġihom f'postijiet differenti abbord. Battal dawn il-kontenituri biss f'bins apposta fuq l-art.
- Jekk dawn ma jkunux disponibbli, staqsi lill-aworità responsabbli mill-port biex jipprovidi bins apposta għall-ġbir jew ir-riciklaġġ tal-fdalijiet tas-sigaretti f'żoni faċli biex jintlaħqu.

SKART ORGANIKU

Kif tarmih:

- Fdalijiet tal-ikel
- Qxur tal-frott
- Qxur tal-hxejjex
- Qxur tal-bajd

Kontenitur għall-iskart organiku

- Żejt tat-tisjir użat

Kontenitur għaż-żejt tat-tisjir użat

SUGĠERIMENTI:

- Tarmix skart tal-ikel fil-baħar, anke jekk huwa bijodegradabbli.
- Għalkemm xi animali tal-baħar jistgħu jieklu skart organiku, dan xorta waħda m'għandux jispiċċa fil-baħar għax jista' jikkawża ħsara.
- Żomm l-iskart organiku kollu b'mod sigur abbord u dejjem ġibu l-art biex tiddisponi minnu kif suppost.
- Jekk jonqsu l-facilitajiet, staqsi lill-awtorità responsabbli mill-port tas-sajd biex jipprovdi kontenituri apposta għaż-żejt tat-tisjir użat u skart organiku ieħor.

Metall

Kif tiddisponi minnu:

- Laned tax-xorb
- Laned tal-ikel
- Laned oħra

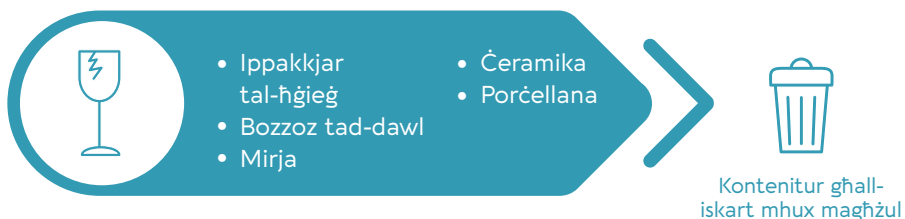
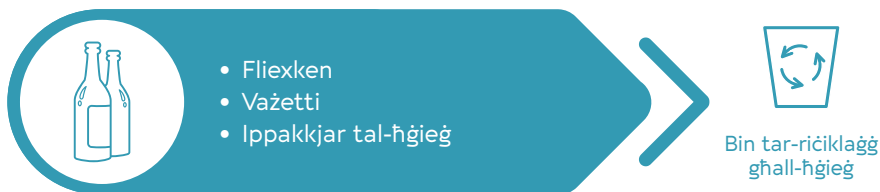
Bin tar-riċiklaġġ għall-metall

SUGĠERIMENTI:

- Tarmix metall fil-baħar.
- Żomm l-iskart tal-metall f'kontenitur separat u magħluq abbord sabiex jibqa' sigur u jkun lest għar-riċiklaġġ meta tasal mill-port.
- Staqsi lill-awtorità responsabbli mill-port biex jipprovdi bins għar-riċiklaġġ f'postijiet faċli biex jintlaħqu mill-bastimenti kollha, jekk m'humieq digà.

HġIEĠ

Kif tiddisponi minnu:

SUĖĠERIMENTI:

- Tarmix ħġieġ fil-baħar.
- Żomm il-ħġieġ f'kontenitur b'saħħtu u magħluq abbord sabiex jinżamm b'mod sigur u jkun lest għar-riċiklaġġ meta tasal fil-port.
- Staqsi lill-awtorità responsabbli mill-port biex jipprovdi bins għar-riċiklaġġ f'żoni faċli biex jintlaħqu mill-vapuri kollha, jekk m'humix disponibbli diġà.

KARTI

Kif tiddisponi minnu:

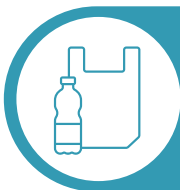

SUĖĠERIMENTI:

- Tarmix il-karti fil-baħar, anke jekk hija bijodegradabbli.
- Żomm il-karti u l-kartun nodfa u xotti f'kontenitur separat abbord sabiex jibqgħu organizzati u lesti għar-riċiklaġġ meta tasal il-port.
- Jekk dawn ma jkunux diġà disponibbli, staqsi lill-awtorità responsabbli mill-port biex jipprovdi bins għar-riċiklaġġ f'żoni faċli biex jintlaħqu għall-bastimenti kollha.

PLASTIK

Kif tiddisponi minnu:

- Fliexken
- Pakketti
- Boroz
- Boxes
- Kaxxi
- Styrofoam

Bin tar-riċiklaġġ
għall-plastik

SUGĠERIMENTI:

- Tarmix plastik fil-baħar.
- Żomm il-plastik f'kontenitur separat u magħluq abbord sabiex jibqa' sigur u jkun lest għar-riċiklaġġ meta tasal fil-port.
- Staqsi lill-awtorità responsabbli mill-port biex jipprovdi bins għar-riċiklaġġ f'postijiet faċli biex jintlaħqu mill-bastimenti kollha, jekk m'humiex disponibbli diġà.

TAGĦMIR TAS-SAJD

Kif tiddisponi minnu:

- Xbieki
- Nases
- Xlief
- Irmigġ tal-azzar
- Sinjal tas-sajd

Terġa' tużah
(Jekk għadu tajjeb
għall-użu)

Kontenitur għal
tagħmir tas-sajd
fi tmiem il-hajja
tiegħu

Kontenitur għar-
riċiklaġġ tal-plastik
jew tal-metall
(Jekk hu ta' materjal
wahdu u aċċettat)

SUGĠERIMENTI:

- Qatt tarmu xbieki, nases, ħbula jew kwalunkwe tagħmir ieħor tas-sajd fil-baħar.
- Jekk it-tagħmir ikun bil-ħsara, ħduh lura l-art u użaw il-kontenituri apposta għall-iskart tat-tagħmir tas-sajd.
- Jekk it-tagħmir jintilef, dejjem ipprova rkuprah. Jekk dan ma jkunx possibbli, irrapporta t-telf lill-awtoritajiet kompetenti.
- Meta tkun qed tiġbed jew tirranġa x-xbieki, iġbor biċċiet żgħir tal-ħbula u biċċiet tax-xibka f'kontenitur apposta sabiex ma jintilfux fil-baħar. Dawn huma fost l-aktar tipi ta' skart komuni li jinstabu fuq il-bajjiet.
- Jekk ma jkunux disponibbli kontenituri għat-tagħmir tas-sajd li wasal fi tmiemu, staqsi lill-awtorità responsabbli mill-port biex jipprovduhom f'żoni li jkun fuq faċli biex jintlaħqu minn kull bastiment.
- Irrapporta żoni li fihom hemm ammonti kbar ta' tagħmir abbandunat lill-awtoritajiet jew lis-servizzi tal-port relevanti.

ŻEJT U LUBRIKANTI

Kif tiddisponi minnu:

- Żejt tal-magna
- Lubrikanti

Kontenitur taż-żejt jew faċilità għar-rimi ta' skart perikoluż

SUGĠERIMENTI:

- Tarmix iż-żejt jew il-lubrikanti fil-baħar. Huma perikolużi u jniġġsu.
- Aħżinhom b'mod sigur fuq il-bastiment f'kontenituri tajbin u magħluqin sewwa sakemm tasal il-port.
- Dejjem ittratta ż-żejt u l-lubrikanti bħala skart perikoluż u qatt tħallathom ma' tipi oħra ta' skart.
- Armihom biss f'kontenituri apposta għaž-żejt użat jew għall-iskart perikoluż.
- Jekk il-port ma jkollux dawn il-kontenituri, tużax il-barmil tal-iskart mhux magħżul; l-istazzjonijiet tal-fjuwil normalment ikollhom kontenituri apposta għaž-żejt tal-magna użat.
- Staqsi lill-awtorità responsabbli mill-port biex jipprovdi faċilitajiet xierqa għall-ġbir jekk m'humiex disponibbli diġà.

BATTERIJI

Kif tiddisponi minnu:

- Batteriji użati

Kontenitur għall-ġbir tal-batteriji

SUGĠERIMENTI:

- Tarmix il-batteriji fil-baħar, għax fihom sustanzi tossiċi.
- Aħżen il-batteriji użati b'mod sigur sakemm ikunu jistgħu jintremew f'kontenituri apposta.
- Tpoġġihomx fil-barmil tal-iskart mhux magħżul.
- Jekk il-kontenituri ma jkunux disponibbli, staqsi lill-awtorità responsabbli mill-port biex jipprovdu faċilitajiet xierqa għall-ġbir tal-batteriji.

OĠĠETTI KBAR

How to dispose of it:

Oġġetti kbar maqbuda fix-xbieki:

- Appliances
- Tyres
- Roti

Ġibhom l-art u poġġihom fl-area indikata mill-port (*mingħajr ma tikkomprometti s-sigurtà*)

Materjal naturali maqbuda fix-xbieki:

- Injam
- Karkassi ta' animali
- Alka

Erga' rritornahom fil-baħar

Skart organiku mill-art maqbuda fix-xbieki:

- Injam miżbugħ
- Pallets
- Għamara

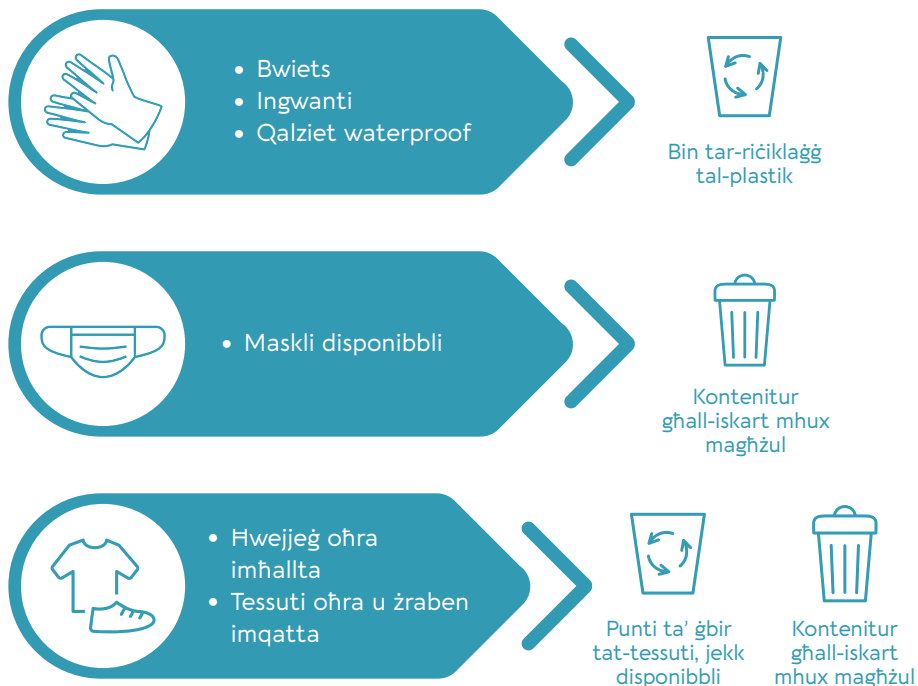
Ġibhom l-art u poġġihom fl-area indikata mill-port (*mingħajr ma tikkomprometti s-sigurtà*)

SUGĠERIMENTI:

- Neħhi l-iskart kollu maqbud fix-xbieki jew misjub fil-baħar u armih kif xieraq meta tasal fil-port.
- Importanti li ma ġġibx skart abbord jekk dan jista' jikkomprometti s-sigurtà tal-vapur jew tal-ekwipaġġ, jew jekk ma hemmx spazju sigur fejn jinħażen.
- Jekk mhux possibbli li jingabar l-iskart b'mod sigur, irrappurta żoni b'ammonti kbar ta' skart marittimu jew tagħmir mitluf lill-awtoritajiet jew lis-servizzi tal-port rilevanti.
- Materjal organiku naturali jista' jerġa' jithalla fil-baħar, iżda materjal li ġej mill-art għandu jingiebu l-art.
- IJekk ikollok dubju dwar fejn thalli oġġett kbir, poġġih f'dejn il-facilitajiet tar-riċiklaġġ u informa lill-awtorità responsabbli mill-port.
- Staqsi lill-awtorità responsabbli mill-port biex tippovdi żoni jew kontenituri speċifiċi għal oġġetti kbar.

TAGHMIR PROTETTIV

Kif tid-disponi minnu:

SUGĠERIMENTI:

- Tarmix tagħmir protettiv fil-baħar.
- Qassam it-tagħmir protettiv imqatta' fuq il-bastiment skont il-materjal, u zommu sigur u lest għar-riċiklaġġ meta tasal il-port.
- Staqsi lill-port tas-sajd biex jipprovdi bins tar-riċiklaġġ, jekk għadhomx disponibbli.

Meta tistad, jista' jiġri li taqbad bla ma trid ħlejjaq oħra tal-baħar.

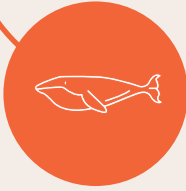
Dawn jistgħu jkunu għasafar tal-baħar, fkieren, klieb il-baħar, qroll, spugni, ħut, krustaċji u molluski li m'għandhomx valur kummerċjali. Dawn jissejġu bycatch.

Jekk taqbad xi speċi li huma protetti, erħihom lura fil-baħar kemm jista' jkun malajr u bl-aktar mod sigur. Ipprova żomm lill-animali bil-mod biex ma twegġgagħhomx u segwi l-prattiċi ta' sigurtà u ta' kif għandek timmaniġġjahom. Meta terħihom malajr u bir-reqqa jgħin lill-animali jgħix u jkompli jagħmel il-parti tiegħu fl-ekosistema.

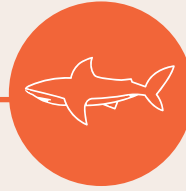
© Giuseppe Pignataro

BYCATCH

Mammiferi Marini

- Purse seine
- U parit

Klieb il-baħar

- Parit
- Konz

Għasafar Tal-baħar

- Parit
- Konz

Qroll

- Parit
- Xbieki Tat-tkarkir

Haddiela

- Parit
- Xbieki Tat-tkarkir

Sponża Tal-baħar

- Xbieki Tat-tkarkir

Rajja

- "Purse seine"

Fkieren Tal-baħar

- Xbieki Tat-tkarkir

Sors: Irrappurtat mis-sajjeda waqt il-workshops tal-NETTAG+.

© WWF Adria

IS-SAJJIEDA BĦALA L-GWARDJANI TAL-OĊEAN

Li tkun gwardjan tal-oċean ifisser li tiegħu azzjonijiet sempliċi u prattiċi biex iżzomm il- baħar nadif, tnaqqas l-iskart marittimu u tipprevjeni t-telf ta' tagħmir tas-sajd. Dan ifisser ukoll li tipproteġi l-ħajja tal-baħar u tiżgura ambjent tax-xogħol sigur u b'saħħtu fl- baħar.

Permezz tal-proġett NETTAG+, ħafna sajjieda diġà wrew dan l-impenn billi volontarjament ġabu l-iskart lura fil-port u addottaw prattiki tajbin tal-immaniġġjar tal-iskart.

Kull biċċa skart li tingħieb lura hija theddida inqas għall-ħut, għall-ħlejjaq tal-baħar u għall-postijiet tas-sajd. Ekosistemi b'saħħithom u nodfa jsaħħu l-bijodiversità tal-baħar, iżda jsaħħu wkoll il-għajxien tas-sajjieda.

Billi jimmaniġġjaw l-iskart b'mod responsabbli u jirkupraw l-iskart mill- baħar, is-sajjieda juru li mhumiex biss utenti tal-baħar, iżda wkoll il-gwardjani tiegħu. Bl-appoġġ u r-rikonoxximent xieraq, flimkien nistgħu nnaqqsu t-tniġġiż marittimu u nipproteġu l-baħar għall-ġenerazzjonijiet futuri.

© ARM

AZZJONIJIET PRATTIĊI GĦALL-GWARDJAN TAL-OĊEAN

IS-SAJJIEDA BĦALA L-GWARDJANI TAL-OĊEAN

Qatt tarmi l-iskart fil-baħar, inklużi fdalijiet tas-sigaretti u skart tal-ikel. Anki l-iskart organiku għandu jinżamm abbord.

Żomm il-fdalijiet tas-sigaretti f'kontenituri apposta u armihom kif xieraq ladarba tasal l-art.

Dejjem aħżen l-iskart b'mod sigur abbord f'kontenituri apposta, u aqsmu f'kategoriji: skart mhux issortjat, skart riċiklabbli u skart operazzjonali (bħal materjal, żejt jew ħbula).

Armi l-iskart kollu kif support meta tasal fil-port, billi tuża l-faċilitajiet apposta għall-ġbir tal-iskart.

Żomm il-mollijiet nodfa wara li tniżżel il-materjal u t-tagħmir.

Assigura li t-tagħmir tas-sajd ikun marbut sew biex jitnaqqas ir-riskju li jintilef b'mod aċċidentali waqt l-operazzjonijiet.

Jekk jintilef xi tagħmir, aghmel kull sforz raġonevoli biex tirkuprah. Meta l-irkupru ma jkunx possibbli, irrappurtah lill-awtoritajiet kompetenti.

Iġbor il-qatgħat tax-xbieki kollha waqt it-tiswijiet u aħżinhom f'kontenituri siguri abbord jew fuq il-moll, biex tiżgura li ma Jintefgħux, jinħaslux jew jittajru lejn il-baħar.

Armi t-tagħmir tas-sajd li wasal fi tmiemu fil-facilitajiet apposta fil-port, peress li xi partijiet minnu jistgħu jerġgħu jintużaw jew jiġu riċiklati.

Uża sistemi ta' traċċar tat-tagħmir (eż. MyGearTag) biex tgħin tipprevjeni t-telf tat-tagħmir u tiffacilita r-rekuperu.

Neħhi b'mod attiv kwalunkwe skart i jinqabad fix-xbieki tiegħek jew li tħabbat miegħu fil-baħar, u armih kif xieraq meta tasal fil-port, sakemm dan jista' jsir b'mod sigur.

Thallix skart jitlea' abbord jekk ma jkunx hemm spazju sigur fejn jinħażen jew jekk dan jista' jilkkomprometti s-sigurtà tal-vapur jew tal-ekwipaġġ.

Jekk annimali tal-baħar jinqabdu bi żball, erħihom lura fil-baħar kemm jista' jkun malajr, filwaqt li ssegwi l-aħjar Prattiki.

Irrapporta żoni li fihom hemm akkumulazzjonijiet sinifikanti ta' skart marittimu jew xbieki abbandunati lill-awtoritajiet jew lis-servizzi tal-port rilevanti.

Ipparteċipa f'inizjattivi ta' "fishing-for-litter" jew ta' rkupru ta' taġmir meta jkun possibbli.

Żgura li jinżammu kundizzjonijiet sanitarji tajbin u li hemm biżżejjed kontenituri jew boroż tal-iskart abbord għal tipi differenti ta' skart, u li jiġu mbattla regolarment.

Evita li taħžen l-iskart abbord għal perjodi twal u wettaq tindif regolari biex tnaqqas ir-riskju li l-iskart jispicċa fil-baħar.

Appoġġja u għin biex tippromwovi kundizzjonijiet aħjar għad-dispożizzjoni tal-iskart fil-portijiet, inkluż aktar punti ta' ġbir tul il-mollijiet, aċċess faċli għal kull tip ta' bastiment, u kontenituri speċifiċi għal taġmir tas-sajd, materjali riċiklabbli u skart perikoluż bħaż-żejt u l-batteriji użati.

Ippromwovi wkoll ir-rikonoxximent u l-inċentivi għas-sajjieda li jaddottaw prattiċi tajbin.

Xerred il-kelma! Aqsam l-esperjenza tiegħek u qajjem kuxjenza fost sajjieda oħra, l-ekwipaġġi u l-komunitajiet, biex tgħin tippromwovi prattiċi tajbin u responsabbiltà kondiviża biex inżommu l-oċean nadif.

© Darko Mihalić (WWF Adria)

NETTAG+ PROJECT

Ifffinanzjat mill-programm Horizon Europe tal-Unjoni Ewropea, NETTAG+ huwa proġett ta' tliet snin li għandu l-għan li JIPPREVENI, JEVITA u JNAQQAS l-impatti ambjentali ħżiena tat-tagħmir tas-sajd u l-iskart marittimu assoċjat miegħu, filwaqt li jikkontribwixxi b'mod attiv għall-Missjoni tal-Kummissjoni Ewropea "Irrestawra l-oċean u l-ilmijiet tagħna sal-2030".

Permezz ta' kollaborazzjoni bejn l-industrija tas-sajd, ix-xjentisti u l-NGOs, il-proġett NETTAG+ għandu l-għan li:

PREVENT

Fishers as Guardians and Cleaners of the Ocean

- Jsaħħaħ is-settur tas-sajd, b'mod partikolari s-sajjieda professjonali, biex jadottaw metodi ta' sajd aktar ambjentali, jipprevjenu l-iskart marittimu u jzidu l-imġieba responsabbli tal-utenti.
- Johloq kundizzjonijiet adegwati għar-riċeviment u t-trattament tal-iskart fil-portijiet tas-sajd, inkluż permezz ta' riċiklaġġ u użu mill-ġdid.
- Jirrikonoxxi u jippremja s-servizz volontarju pprovdut mis-sajjieda meta jirkupraw skart marittimu li jingabar b'mod passiv fit-tagħmir tas-sajd.

AVOID

Fishing Gear Location with Acoustic Tags

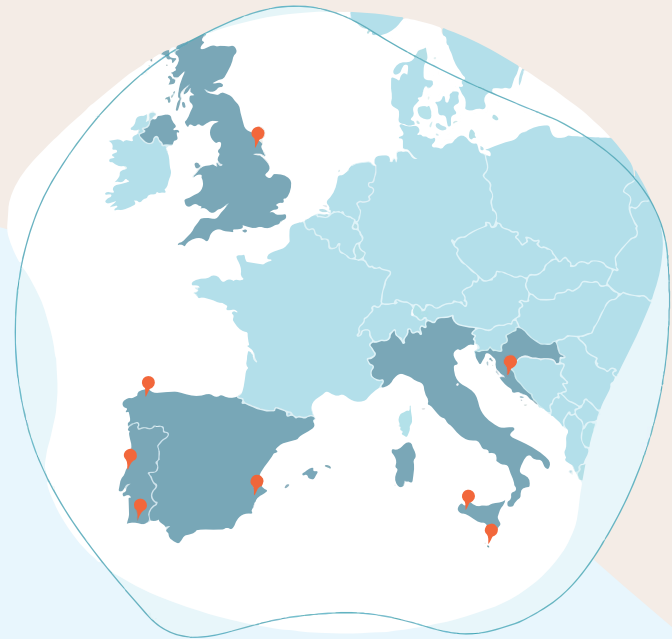
- iżviluppa u jiddisinja tags akustiċi li jistgħu jitwaħħlu mat-tagħmir tas-sajd bħala soluzzjoni sostenibbli, bi spiża baxxa u innovattiva b'impatt minimu, biex jittejbu il-mapep, it-traċċar u r-rkupru ta' tagħmir tas-sajd mitluf.
- Ittejjeb sistema robotika fuq il-wiċċ tal-baħar marbuta mas-sistema tat-tags akustiċi biex tgħin fil-lokalizzazzjoni u r-rkupru ta' tagħmir tas-sajd mitluf.

MITIGATE

Detection and Removal of Abandoned, Lost or Otherwise Discarded Fishing Gear (ALDFG)

- Jiżviluppa sistema biex tidentifika ALDFG fil-kolonna tal-ilma tal-oċean u fuq il-qiegħ tal-baħar.
- Jiżviluppa flimkien mas-sajjieda għodda robotika biex tidentifika, timmappa, issegwi u tirkupra ALDFG.

It-tlett soluzzjonijiet NETTAG+ se jiġu ttestjati, ivvalidati u murija f'kundizzjonijiet reali f'pajjiżi tal-Atlantiku u tal-Mediterran: il-Portugall, Spanja, l-Italja, il-Kroazja, Malta u r-Renju Unit.

© Claudia Amico

NETTAG+ jiġbor flimkien tim internazzjonali u multidixiplinari minn seba' pajjiżi differenti, li jinkludi xjentisti, l-industrija tas-sajd, awtoritajiet governattivi tas-sajd, NGOs, u kumpaniji teknoloġiċi u ta' ġestjoni tal-għarfien.

RIKONOXXIMENTI

Aħna grati lejn is-sajjeda, il-kooperattivi u l-partijiet interessati li kkontribwew għall-workshops ta' sensibbilizzazzjoni ta' NETTAG+ fil-Mediterran u fl-Atlantiku tat-Tramuntana. Il-partecipazzjoni attiva tagħhom, l-għarfien prattiku u d-djalogu kostruttiv tagħhom kellhom rwol kruċjali fl-informar tax-xogħol tal-proġett u fl-għoti ta' garanzija li r-riżultati tiegħu jkunu bbażati fuq il-bżonnijiet reali u fuq sostenibbiltà fit-tul.

**Funded by
the European Union**

Funded by the European Union under the Horizon Europe Program, Grant Agreement No. 101112812 (NETTAG+). Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency (CINEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

**UK Research
and Innovation**

UK partners University of Newcastle Upon Tyne and Succorfish Ltd. are funded by the UKRI under the agreement on the association of the UK to Horizon Europe (Grant No. 10066822).

PART OF THE
EU MISSIONS

RESTORE OUR OCEAN & WATERS

Funded by
the European Union

NETTAG⁺